Προτάσεις απόρριψης της Εκκλησιαστικής Χριστολογίας από εκπροσώπους τού θρησκευτικού πλουραλισμού (Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Γεωργόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 1 Φεβρουαρίου, 2022

1. Τι είναι ο θρησκευτικός πλουραλισμός

Ο θρησκευτικός πλουραλισμός [Pluralismus] είναι μοντέλο αξιολόγησης και προσέγγισης των διαφορών θρησκειών που ως βασική αρχή του έχει τη θέση ότι όλες οι θρησκείες είναι ισότιμες, αποδεκτοί δρόμοι σωτηρίας και καμμία δεν μπορεί να απαιτήσει αξιολογική προτεραιότητα ή ποιοτική ανωτερότητα από κάποια άλλη. Ο θρησκευτικός πλουραλισμός, σύμφωνα με τους εκπροσώπους του (J. Hick, Perry Schmidt -Leukel, R. Bernhardt, P.F. Knitter, A. Race, L. Swidler, κ.α), είναι μέρος της ταυτότητας των σύγχρονων κοινωνιών. Συνδέεται οργανικά επίσης με την συζήτηση για μία θεολογία των θρησκειών που θα συνθέτει λειτουργικά επιμέρους ή κατά την κρίση τους, τις κοινές παραδοχές των διαφόρων θρησκευμάτων.

2. Η αφετηρία εκκίνησης

Αφετηρία εκκίνησης, συνυφασμένη απόλυτα με τη στοχοθεσία των εκπροσώπων τού θρησκευτικού πλουραλισμού, αποτελεί η απόρριψη της θέσης που προβάλλει ή αξιώνει ή υποστηρίζει ότι ο Χριστιανισμός διατηρεί μία μοναδική αξιακή και ποιοτική διαφορά έναντι των άλλων θρησκειών. Αυτή η αντίληψη απολυτότητας του Χριστιανισμού ή λόγος για οποιαδήποτε ποιοτική ανωτερότητά του έναντι των άλλων θρησκειών [Exklusivismus], υποστηρίζουν, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή, ενώ δεν συνδράμει και στην πρόοδο των διαθρησκειακών διαλόγων. Είναι στο επίκεντρο των διαφορών.

Σύμφωνα με τον John Hick (1922 – 2012), επιφανή θεωρητικό τού θρησκευτικού πλουραλισμού, καμμία μεμονωμένη θρησκεία δεν έχει προνομιακή πρόσβαση στην υπερβατική πραγματικότητα, τον Θεό, ως το «πραγματικό καθ' εαυτό», ούτε μπορεί ιστορικά δικαιολογημένα να ισχυριστεί ότι είναι ανώτερη από τις άλλες με οποιονδήποτε τρόπο. Όλες οι θρησκείες, υποστηρίζει, έχουν προσανατολισμό προς το πραγματικό καθ' εαυτό, τον Θεό, και αποτελούν εξίσου έγκυρες απαντήσεις στην χωροχρονική του αναζήτηση, προσέγγισή του ή και εκδήλωσή του, ενώ αυτό δεν ταυτίζεται, σε καμμία περίπτωση, μόνο με μία αποκλειστική θρησκεία.

Ικανοποιητική, επίσης, δεν θεωρούν ούτε την προσέγγιση, ότι υπάρχουν οδοί σωτηρίας και στις άλλες θρησκείες, πλην όμως η χριστιανική εκδοχή διατηρεί μία ξεχωριστή μοναδικότητα και είναι τελειότερη [Inklusivismus].

3. Η Εκκλησιαστική Χριστολογία ως το κυριότερο εμπόδιο.

Κοινή αρχή και πεποίθηση στους εκπροσώπους τού θρησκευτικού πλουραλισμού είναι ότι η αξίωση της απολυτότητας του Χριστιανισμού διαχρονικά συνδέεται με το ζήτημα της Χριστολογίας και ιδιαιτέρως με την παραδοσιακή εκκλησιαστική μορφής της, όπως έχει διατυπωθεί στον δογματικό Όρο της Δ΄ Οικουμενικής συνόδου της Χαλκηδόνας. Το ομολογούν με σαφήνεια και απερίφραστα ότι η Εκκλησιαστική Χριστολογία είναι ένα πολύ μεγάλο εμπόδιο για να δομηθεί μια κοινή θεολογία των θρησκειών.

Γι' αυτό από εκπροσώπους τού χώρου γίνεται απόπειρα να αποδομηθεί η Χριστολογία

τής Χαλκηδόνας, όπως επίσης διατυπώνονται και θέσεις ότι η χριστιανική πίστη περί προϋπαρξης του Υιού και Λόγου τού Θεού αποτελεί μία τραγική παρανόηση σύμφωνα με τον ιουδαϊκό τρόπο σκέπτεσθαι, του Παύλου μάλιστα συμπεριλαμβανόμενου (L.Swidler).

Άλλος εκπρόσωπος επιχειρεί αποδόμηση των Χριστολογικών διατυπώσεων της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου με ακόμα πιο συστηματικό τρόπο και αληθοφανή ευφυολογήματα (A. Pace). Εξαιρετικώς αυστηρή και ριζοσπαστική είναι και η κριτική πού έχει κάνει ο John Hick κατά της Εκκλησιαστικής Χριστολογίας στα έργα του: α) «The Myth of God Incarnate, London 1977», β) «The Metaphor of Incarnate, London 1993», με πρόταση μάλιστα, στο δεύτερο εξ αυτών, αντικάστασή της με μία δική του εκδοχή.

Παραλλήλως εκπρόσωποι του χώρου ισχυρίζονται ότι είναι ανάγκη να αυτοαποδομήσει ο χριστιανικός κόσμος, θεολογικές διατυπώσεις που απηχούν τρόπο σκέψης της προμετανεωτερικής εποχής, μη συμβατό με τον τρόπο σκέψης τού σύγχρονου ανθρώπου.

Επιπρόσθετα επικαλούνται θέσεις της νεότερης ιστορικοκριτικής Προτεσταντικής Καινοδιαθηκικής έρευνας. Οι θεολογικές διατυπώσεις, υποστηρίζουν, τού Όρου της Χαλκηδόνας δεν έχουν σχέση με τον «Ιστορικό Ιησού» αλλά απηχούν θέσεις μιας παρωχημένης συζήτησης και εποχής που αφορούν στον «Χριστό της πίστεως», ως εκ τούτου υπάρχει ένας ακόμη λόγος για την απόρριψη της Εκκλησιαστικής Χριστολογίας.

4. Ο στόχος τους

Η εγκατάλειψη της Εκκλησιαστικής Χριστολογίας και η αντικατάστασή της με μια νεότερη διαφορετικού περιεχομένου Χριστολογία που δεν θα καθίσταται εμπόδιο στην θεολογική αιτιολόγηση της ισότητας όλων των μη χριστιανικών θρησκειών με τον Χριστιανισμό είναι, κατά τους εκπροσώπους τού χώρου, ένα απολύτως αναγκαίο ζητούμενο.

Η νέα Χριστολογία που προτείνουν -έχουν και σχετικές προτάσεις– θα παρουσιάζει το πρόσωπο και μήνυμα του Χριστού ως μία ακόμη αποκάλυψη του Θεού στο πρόσωπο του Ιησού του από Ναζαρέτ (όχι μοναδική ή αποκλειστική) που στέκεται ισότιμα δίπλα στις άλλες αποκαλύψεις του στις Παγκόσμιες θρησκείες και δεν θα αποτελεί πρόσκομμα στην πρόοδο των επιμέρους διαθρησκειακών διαλόγων ούτε σε θρησκευτικό, ούτε σε ακαδημαϊκό επίπεδο.

Το δικό μας τελικό σχόλιο

Ένα μόνιμος πειρασμός και κίνδυνος στην ιστορία της Εκκλησίας, είναι ο **θρησκευτικός συγκρητισμός**. Ο θρησκευτικός πλουραλισμός σήμερα συνιστά μία δυναμική επαναφορά του, προβαλλόμενος ως παράγοντας θρησκευτικής ειρήνης και ως υπέρβαση και λύση σύγχρονων συναφών προβλημάτων.

Η στοχοθεσία του, η μεθοδολογία του και τα αιτήματά του δικαιώνουν την γνωστή τοποθέτηση του Karl Barth (1886 – 1968), κριτική του προς τις θρησκείες ως μεταπτωτικό φαινόμενο, ότι «η θρησκεία είναι απιστία» ή σ' άλλο σημείο: «Εκτός από τον Θεό υπάρχουν μόνο τα δημιουργήματά του ή ψευδείς θεοί» (KD II,1, 41958, σ. 499). Επιβεβαιώνουν, επίσης, στο ακέραιο την επισήμανση του Δανού λουθηρανού θρησκειολόγου καθηγητή Johannes Aagaard (1928 – 2007) ότι ο σύγχρονος θρησκευτικός συγκρητισμός «ισοπεδώνει το πρόσωπο του Χριστού» [2].

Παραπομπές:

[1] Για τη σύνταξη του παρόντος άρθρου λάβαμε υπόψη τα ακόλουθα: R. Bernhardt (Hrsg), *Horizontüberschreitung. Die Pluralistische Theologie der Religionen*, Gütersloh 1991. C. Danz, *Einführung in die Theologie der Religionen*, Wien 2005. P. Schmidt – Leukel, *Gott ohne Grenze. Eine christliche und pluralistische Theologie der Religionen*, Gütersloh 2005. U. Dehn – U.C. Seeger -F. Bernstorff (Hrsg), *Handbuch Theologie der Religionen*, Freiburg – Basel – Wien 2017.

[2] H. Krüger - W. Löser – W. Müller – Römheld (Hrsg), *Ökumene Lexikon. Kirchen – Religionen – Bewegungen,* Frankfurt am Main 1983, στ.1133.

(Πηγή: pemptousia.gr*)*